

OBJEKT TY

UHOL_92

autorka recenzie: **Michaela Pašteková**

predstavenie na festivale Dotyky a spojenia: 09. 09. 2021 v Martine

Kto je tu vlastne objektom?

Hry *Anatol* a *Kolotoč* rakúskeho dramatika Arthura Schnitzlera, ktoré sa stali podkladom pre inscenáciu *Objekt Ty* divadla Uhol_92, vznikli na prelome 19. a 20. storočia. Pojednávajú predovšetkým o mužsko-ženských vzťahoch, napätiach, zblíženiach, túžbach a rozchodoch. Divadelná adaptácia a aktualizácia vyše storočných textov pod režisérskym dohľadom Petra Galdíka vyzývala k otázke, či sa na poli lásky, vzťahov a rodových stereotypov za ten čas niečo zásadné zmenilo. Hoci, postupne sa ukázalo, že pointa diela možno nie je až tak v zobrazovaní rôznych mileneckých afér, ale provokuje skôr k úvahám o sebaklame a povrchnosti nášho života.

Inszenácia sa odohráva v čistom black boxe, na bielom úzkom baletizole. Tri herečky (Katarína Gurová, Andrea Juhásová, Barbora Palčíková) majú rovnaké čierne úzke nohavice a blúzku, vysoké čierne čičmy a totožné účesy. Ich individualita je potlačená, nakoľko všetky tri budú vo výsledky jednou postavou - milovníkom žien, „lahkomyselným melancholikom“ Anatolom. Okrem hlavnej mužskej postavy sa budú striedať aj v rolách Anatolových milieniek a jeho priateľa Maxa.

Inszenácia sa skladá z niekoľkých epizód – jednoaktoviek, ak by sme sa držali pôvodného Schnitzlerovho textu. Galdík ich nepoužil všetky a dialógy prešli značnými úpravami. Ako režisér objasnil v diskusii po predstavení, vyberal si najmä pasáže, kde dochádzalo k slovným konfrontáciám medzi Anatolom a ženami. Práve v nich zaznieva množstvo

klišéovitých tvrdení o mužoch a ženách, avšak konanie postáv ich následne vyvracia. Anatol vyznieva ako macho, egocentrik, manipulátor, čo je podčiarknuté aj gestom, ktorým uvádza ženy na pár sekúnd ako keby do hypnózy (a bude prekvapený, keď to pri jednej fungovať nebude). Ženu spredmetňuje na sexuálny objekt, považuje ju za hlúpu a pasívnu. Postupom času však vychádza najavo, že obraz Anatola ako akéhosi sebavedomého Casanovu nie je konzistentný. Objekty, ktoré si zo žien vytvára, sú len projektovanou ilúziou, predstavou, v ktorej sa cíti bezpečne a sebavedomo. Vo finále je to najmä on, kto je zranený a odvrhnutý. Ani vtedy chybu nehľadá v sebe, ale v druhom pohlaví. Priateľ Max mu takisto nedokáže nastaviť dostatočne presvedčivé zrkadlo.

Minimalizmus inscenácie bol predovšetkým hereckou výzvou. Anatol, rozdelený medzi tri ženy, ostal jedným. Každá z herečiek si doňho vniesla kúsok z nejakého svojho Anatola, no nevkladajú doňho rozličné povahové črty, odlišný pohybový či rečový prejav. Jeho charakterový oblúk budujú a ohýbajú spoločne. Osobitejšie a štylizovanejšie sú stvárnenia ženských postáv. Jedna je naivne detinská, ďalšia túži pôsobiť emancipovane, iná je submisívna alebo živelná. Ich rozdielnosť je podporovaná bielymi objektmi, rekvizitami, ktoré sa stali atribútmi dokresľujúcimi charakter, znakmi ukotvujúcimi ženy do určitého kontextu, situácie (napr. biely kruh zastupuje sukňu baletky, motýlie krídla sú symbolom premeny dievčaťa na ženu v epizóde o spomienke na stratu panenstva, korzet zdôrazňuje libido jednej z milieniek). Pre Galdíka bolo dôležité zbaviť sa konvenčného realistického zobrazovania a vhodnú významovú skratku našiel v spolupráci s výtvarníčkou Dášou Veselovskou práve v týchto zdanlivo jednoduchých predmetoch. Napomáhajú dynamizovať predstavenie a herečkám vymieňať si roly.

Pri sledovaní diela a uvedomení si roku vzniku Schnitzlerových hier je mrazivé a v podstate aj smutné, ako aktuálne jeho texty pôsobia. V 21. storočí sme stále konfrontovaní s rovnakými stereotypmi. Navonok sme otvorení k prevracaniu rodových rolí, ibaže ako dosvedčuje aj inscenácia *Objekt Ty*, transformácie sú často len povrchové. Anatola síce hrajú ženy, ale čo sa tým zmenilo? Podľa režiséra Galdíka vlastne nič. Uvedomiť si to však môže znamenať veľa.